

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 12. oktobra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 119.

Pred občinskimi proračuni!

Vsi občutimo pezo javnih bremen. Dan na dan čujemo ostre pritožbe nad previsokimi davki. Običajno valimo vso krivdo na državne davke. Le redko pa se zavedamo, da državne davke v precejšnji meri ostrijo ravno bremena, katera plačujemo v raznih oblikah za potrebo samoupravnih teles (okrajev, občin itd.).

Gospodarski krogi posvečajo v splošnem premalo pozornosti obremenitvi državnih davkov po avtonomnih dokladah. Statistika, katero je letos v mesecu aprilu t. l. o predpisu avtonomnih doklad objavila v Uradnem listu delegacija ministrstva financ v Ljubljani, v naši javnosti ni našla odziva, kakoršnega bi po vsej pravici zaslužila. Dejstvo, da smo v letu 1925 na one državne davke, na katere se pobirajo avtonomne doklade, to je na znesek 18.862.390 Din plačali v Sloveniji nad 45 milijonov Din avtonomnih doklad, bi moralo našim davkoplačevalcem dati vendarle toliko impulza, da bi se začeli resno brigati vsak v svojem okolišu za vprašanje avtonomnih doklad.

Z dokladami na direktne davke pa še niso izžerpana vsa plačila za potrebe samoupravnih teles. Poleg davčnih doklad se pobirajo za take potrebe še najrazličnejše samostojne davščine, ki niso redko usmerjene edino na obremenitev posameznih podjetij ali pa naj zadevajo samo en stan, na primer industrijo ali trgovino. V prizadevanju, da najdejo pokritje za svoje potrebe, so avtonomni organi do skrajnosti iznajdljivi.

Nikakor nečemo zanikati, da so potrebe avtonomnih zastopov v povojni dobi jako porastle. Na drugi strani je pa zopet res, da gospodarstvo v marsikateri občini ni tako, kakoršno bi moralo biti. Posebno to čutijo industrijski kraji, v katerih gre pretežno večina občinskih potrebščin na rame posameznih podjetij. Za marsikatero občino je ravnilo za gospodarstvo razpoložljiv denar, katerega misli, da more v tekočem letu porabiti do zadnje pare. Posebno se to dogaja pri nepričakovanih dohodkih, katere se običajno hoče porabiti za namene, ki niso odobreni s proračuni. Oblastna kontrola v tem oziru ni zadostna, da bi mogla preprečiti neupravičeno porabo dotekajočih nepričakovanih dohodkov.

Še neugodnejši pa je položaj glede samostojnih davščin in naklad. Sistem teh davščin je pri nas tako razvit, da dela vso čast iznajdljivosti občinskih organov. Zahvaliti se moramo edino finančni upravi, da se v tem oziru niso uveljavili mnogobrojni načrti, katere so sklenile posamezne občine. Finančna uprava je odrekla odobritev marsikateri samostojni davščini, ki bi pregloboko sezala v naše gospodarske interese. Ako kake take davščine že ni mogla preprečiti, jo je vsaj po možnosti omilila. V tem oziru je šla celo tako daleč, da je letošnje leto sploh prepovedala pobiranje novih prevoznih in izvoznih taks te vrste. Od dne 1. januarja 1927 se takse te vrste sploh ne bodo smele več pobirati. Prepoved utemeljuje finančna uprava s tem, da pobiranje prevoznih in izvoznih taks ogroža gospodarske interese državljanov, ker neupravičeno draži vsakdanje potrebščine. Kljub tej rigorozni praksi finančne uprave pa se pobirajo še vedno marsikateri davščine, ki preobčutno obremenjujejo gospodarske kroge.

Interesenti se vse premalo brigajo za občinsko gospodarstvo in občinske

doklade. Po navadi spoznajo dalekosežen pomen marsikatega sklepa občinskega odbora še-le, ko se začne davščina že pobirati, odnosno so jo merodajna oblastva že odobrila. Vsled tega so njihovi protesti običajno brez uspeha, ker se oblastva, ki odobrujejo občinski proračun, upravičeno sklicujejo na dejstvo, da v določenem roku, ki je bil z občinskim sklepom vred javno razglašen, ni nikdo vložil kake pritožbe. Iz tega smejmo po pravici sklepati, da ni v občini od strani občanov nobenega odpora proti občinskemu proračunu, odnosno proti načinu, kako naj proračunjeni izdatki pokrijejo.

V prihodnjih treh mesecih bodo občinski odbori po vrsti sklepali o proračunih. Vse gospodarske kroge opozarjamo, da ob tej priliki pravočasno proučijo proračune in način kritja, da morejo svoje interese v pravem času zavarovati, ako bi bili ogroženi.

Železo in jeklo 1913—1923.

Železni kartel je podpisan; čakajo še na pristop drugih držav. Češkoslovaški zastopniki odidejo na posvetovanje sredi tega meseca, sledili jim bodo Poljaki, Ogrji, Avstrijci in najbrže seveda tudi mi. Ne bo šlo drugače. Dobro je, če si ogledamo glavne producente železa in jekla baš sedaj in njih sorazmerno udeležbo na svetovnem trgu.

Med najvažnejše predmete svetovnega narodnega gospodarstva štejemo železo in jeklo, ona dva sta podlaga vsakega tehniškega razvoja. Surovega železa so napravili leta 1871 šele 12,9 milijonov ton, nato vsako leto več. V naslednjem podamo tabelico svetovne produkcije v zadnjem predvojnem letu in v letih 1922 do 1925; številke pomenijo milijone ton po 1000 kg.

	Surovo železo	Surovo jeklo
1913	77.1	75.0
1922	54.3	64.7
1923	68.1	76.9
1924	67.0	77.3
1925	75.2	88.8

Takoj prvi pogled nam kaže v splošnem navzgor idočo črto zadnjih štirih let; konsum železa in jekla raste in bo rasel v prihodnjih letih še naprej. Lanska produkcija železa je največja po vojni, ni pa še dosegla predvojne višine. Nasprotno je bila pa produkcija jekla že leta 1923 in 1924 večja kakor leta 1913, lani je bila pa kar za 18% večja kakor v zadnjem predvojnem letu. Povišek gre zlasti na rovaš Zedinjenih držav Severne Amerike in na rovaš Nemčije.

Navedemo produkcijske številke najvažnejših izdelovalcev železa in jekla, v milijonih ton:

	U. S. A.	Nem.	Fr.	Angl.	Belg.	Luka.	ČSR
1913	31.0	10.9	9.1	10.3	2.4	2.5	0.9
1922	27.2	6.2	3.2	4.9	1.6	1.7	0.3
1923	40.4	4.8	5.4	7.4	2.2	1.4	0.8
1924	31.4	7.8	7.7	7.3	2.8	2.2	1.0
1925	36.8	10.2	8.4	6.2	2.5	2.3	1.1

	U. S. A.	Nem.	Fr.	Angl.	Belg.	Luka.	ČSR
1913	31.3	11.5	7.0	7.7	2.4	1.3	1.2
1922	34.6	8.8	4.5	5.9	1.5	1.4	0.7
1923	43.5	5.5	5.1	8.5	2.2	1.2	1.2
1924	36.8	9.8	6.9	8.2	2.8	1.9	1.2
1925	44.0	12.2	7.5	7.4	2.3	2.1	1.3

Razmere v U. S. A. so čisto drugačne kakor one v Evropi. Ne oziraje se na razliko v gospodarskem položaju povojnega časa ima ameriška železna industrija v lastni državi veliko odjemalno polje. Kljub veliki lanskemu produkciji je šel eksport vseeno nazaj, import se je pa povečal.

V evropski produkciji so se izvršile v posameznih povojnih letih velike spremembe, kojih vzrok iščemo v splošnem gospodarskem položaju. Iz-

vzemši Anglijo in Belgijo je v vseh važnih produkcijskih deželah lanska produkcija zelo narasla.

Za Nemčijo navedene številke veljajo za današnji obseg, torej tudi v letu 1913. V predvojnih mejah je pa napravila Nemčija leta 1913 16 milijonov ton surovega železa in 17.3 milijonov ton surovega jekla. V sedanjih mejah je bila lanska produkcija surovega železa napram letu 1913 za ravno toliko manjša, kakor je bila produkcija surovega jekla večja.

Tudi za Francijo veljajo podatki v njenem današnjem obsegu. V predvojnem obsegu je napravila Francija leta 1913 5.3 milijonov ton surovega železa in 4.7 milijonov ton surovega jekla. V prvih povojnih letih se je produkcija zelo zmanjšala, in šele leto 1923. pomeni preobrat.

Razvoj povojne angleške produkcije nikakor ni ugoden, in nobeno leto ne doseže leta 1913. Najnižja je bila produkcija v letu 1921.

Belgija ima v svetovni kovinski produkciji pomen, ki bi ji ga nihče ne prisodil; vzrok je iskati v njenih modernih napravah in iz tega izvirajočih produkcijskih možnostih. Lani je bil štrajk, zato nazadovanje napram letu 1924.

Tudi Luksemburška pomeni na svetovnem kovinskem trgu dosti več, kakor bi kdo sklepal iz njenega majhnega obsega (tretjina Kranjske). Primerjaj jeklo leta 1913 in leta 1925.

V okviru današnje Češkoslovaške so dobivali skoraj 60% železa in 50% jekla nekdanje avstro-ogrske monarhije. Produkcija je navezana na eksport, ki gre v prvi vrsti v nasledstvene države.

ANKETA ŽELEZARSKÉ INDUSTRIJE.

Vzpričo ustanovitve železarskega kartela je nastala za železarsko industrijo v naši državi, predvsem pa za podjetja v Sloveniji nova situacija in potreba nove orientacije.

V to svrhu sklicuje Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se-stanek interesiranih železarn, ki so bo vršil v petek, dne 15. oktobra 1926 ob 11. uri dopoldne v zborničnih prostorih.

Na sestanku se bo razpravljalo o vseh vprašanjih, ki se tičejo sedanjega položaja naše železarske industrije in njenih odnošajev napram mednarodnemu železarskemu kartelu.

PRED REVIZIJO IZVOZNIH CARIN?

V zadnjem času se pojavljajo strem-ljenja, da se izvozna carina na posamezne predmete ukine. Ministrstvo trgovine in industrije je na prošnjo interesentov pokrenilo vprašanje izvozne carine na cunje in suknene odpadke ter na po-stranske predmete mesne industrije. Isto-tako si prizadevajo trgovci s surovimi ko-žami, da se ukine izvozna carina na te produkte. Ni izključeno, da se ob prili-ki obravnavanja teh teženj revidira iz-vozne carine sploh.

KONEC PANEVROPSKEGA KONGRESA

Na svoji zaključni seji je panevropski kongres naslovil na vse narode Evrope manifest naslednje vsebine: »Zbudila se je evropska zavest! Panevropski kongres je pokazal voljo, da se združimo. Mi smo se združili, da končamo spor med evrop-skimi brati, da pokopljemo politično, go-spodarsko in narodno sovraštvo med ev-ropskimi narodi in vpostavimo mirno, vzajemno delo prostih narodov. Mi smo se združili, da napravimo nevidne evrop-ske meje, ki so ovira miru in gospodar-skega razvoja, da nadomestimo vojske s razsodišči, carine z evropsko gospodar-

sko skupnostjo, sovraštvo in podjarmlje-nje z narodno enakopravnostjo. Samo ta program bo rešil Evropo pred političnim in gospodarskim poginom. Mi zovemo vse Evropejce, da nam pri tem delu za združenje in vstajenje Evrope pomagajo in pristopijo k Panevropi, ki je izraz in organ volje po združenju Evrope. Pozivamo vse evropske vlade, da vzamejo de-lo združitve v svoje roke, da skličejo pan-evropsko konferenco vseh držav, da bo pripravila evropsko zvezo. Apeliramo na Društvo narodov, da pospešuje zedinje-nje Evrope, ki bo najboljša jamstvo za svetovni mir. Apeliramo na vse evropske žene, da celijo vse odprte rane, ki jih je odprla svetovna vojna in sodelujejo pri gradbi enotne in trajne Evrope. Apelira-mo na evropsko mladino, da v našem duhu gradi in se bori za novo Evropo, apeliramo na vse ljudi, ki so dobre vo-lje, na vse narode na vzhodu in zapadu od naše zemlje, da ne puste ugasniti Evrope, tega svetilnika človeštva.

KAKO POSPEŠUJE ČEŠKOSLOVAŠKA STAVBENO GIBANJE!

Čehoslovaška vlada je izdelala z ozi-rom na stavbeno krizo in pomanjkanje stanovanj zakonik stavbenega zakona, ki predvideva poleg državne garancije in državne subvencije izdatne davčne ugod-nosti glede hišno-razrednega in hišno-na-jemniškega davka. Obseg ugodnosti se ravna po tem, ali gre za mala stanovanja ali ne in za garantirane, odnosno sub-vencionirane stavbe. Davčna prostost znaša pri malih stanovanjih, za katere se zahteva državna subvencija 25 let, si-cer 40 let, za ostale stavbe pa 20, odnos-no 35 let. Za adaptacije se dovoljuje 20-letna prostost. Nove stavbe so oproščene vseh avtonomnih doklad, med njimi tudi onih, ki se pobirajo po višini najemnine, n. pr. gostiščine. Paralela med uvidev-nostjo naše in čehoslovaške vlade kaže, da naši merodajni krogi nimajo nobene-ga razumevanja za odpravo stanovanjske bede.

Primer fakturne podsodnosti?

(Iz sodne prakse.)

Fakturna podsodnost se ustanovi med osebami, ki opravljajo trgovinski obrt, s tem, da se faktura opremi z zaznamkom: »Plača in toži se v X.«, ta fakturo potem doloži naslovljencu hkratu z blagom ali pa tudi pred pri-hodom blaga in naslovljenec fakturo sprejme. — Naslovljenec pa more pre-prečiti fakturno podsodnost, i. s. na-števa § 88 sodn. pravilnika v novi obliki te primere: če prijemalec faktu-re graja ta zaznamok ali pa fakturo na sploh kot protipogodbeno; če fak-turo vrne, ne da bi kaj pripomnil, ali če zavrne fakturirano pošiljatev, češ da ni naročena.

V nekem primeru se je blago naro-čilo 10. avgusta, 17. avgusta se je od-poslalo iz skladišča v Zagrebu, 25. avgusta se je odposlalo iz Maribora faktura z zaznamkom, da se plača in toži v Mariboru. To fakturo je prejel naročnik blaga še preden je blago do-spelo. V tem, ko sta bila blago in faktura še na potu, je naročnik 25. avgusta pisal, da blaga ne bode spre-jel, ker nanj več ne reflektira, in je prodajalca pozval, naj blaga ne odpos-lje. Le-ta je takoj spločil, da je pre-klic naročila prekasen, da torej zahte-va, naj se blago sprejme in plača. S pismom z dne 15. septembra pa je na to naročitelj vrnil fakturo s pripombo, da je blago prekasno došlo in da mu tudi cena ne ugaja.

V pravdi, ki je nato nastala, ker je odpošilatelj blaga tožil naročnika za plačilo kupnine, se je najprej obravnavalo vprašanje ali je s pismom 15. septembra toženi naročnik veljavno odklonil fakturno podsodnost.

Pravdno sodišče je to vprašanje potrdilo in je tožbo radi nepristojnosti zavrnilo. — Pravi, da je naštevane onih dejanj, ki se z njimi po cit. § 88 s. pr. more preprečiti ustanovitev fakturne podsodnosti, le demonstrativno, da pa tudi zadostuje za rešitev spornega vprašanja. Zadostuje namreč, da prejemnik fakture vrne fakturo brez kake pripombe. Če pa je toženec vrnil fakturo, a ne brez pripombe, in če je tudi pošiljatelj zavrnil, res ne kot nenaročeno, pač pa iz drugih razlogov, je zadostil gornjemu predpisu § 88 s. pr., da odvrne fakturno podsodnost. Pripombe v pismu se nanašajo zgolj na to, da zavrača blago in zakaj ga zavrača. Nesmiselno pa bi bilo reči, da bi toženec bil preprečil fakturno podsodnost, če bi bil vrnil fakturo brez kake pripombe, da je pa privolil v fakturno podsodnost, ker je v istem pismu pristavil tudi razloge, zakaj blaga ne sprejme. Fakturna podsodnost temelji na dogovoru pristojnosti, na molčečem pristanku naročitelja blaga na pristojnostni zaznamek v fakturi. Če pa prejemnik fakture vrne, je s tem jasno razodel svojo voljo, da fakturo odklanja, ne samo glede računskih vsot, ampak glede vse vsebine, torej tudi glede podsodnosti klavzule. Vrnitev fakture po tožencu omogoča torej tožniku sklicavati se na fakturno podsodnost.

V rekurzu pobija tožnik pravno naziranje prvega sodnika, da je pismo z dne 15. septembra vzeti za ugovor proti fakturni podsodnosti. Iz primerov, naštetih v § 88 s. pr., še ne sledi, da bi vsaka vrnitev fakture veljala za odklonitev fakturne podsodnosti. Treba je namreč, če se faktura vrne, pravilno uvaževati sporočene ugovore in iz njih sklepati, upoštevajoč vse okolnosti, je-li prejemnik fakture s tem tako voljo izrazil na način, da s tem ne preostane nikak dvom (§ 863 obč. drž. zak.). Iz pisma pa sledi natanko razlog, zakaj se je faktura vrnila: blago je dospelo prekasno in cena ni ugažala. Ta razlog pa ne dopušča sklepa, da je hotel toženec tudi podsodnost iz fakture odkloniti. Take volje toženec s svojimi pripombami v pismu ni hotel izraziti, niti je ni izrazil.

Rekurzno sodišče je rekurzu ugodilo in ugovor krajevne nepristojnosti pozvanega sodišča zavrnilo. Pravi, da je pred judikatom št. 176 bilo dvomljivo, ali se je s takimi izjavami mogla odvrniti fakturna podsodnost. Radi tega je razbremenilna pravdna novela ustanovila v § 88 s. pr. po sedanjem besedilu taksativno podsodnost. Samo s takim dejanjem ali tako izjavo se odvrne fakturna podsodnost. V pismu pa toženec ni grajal zaznamka ali fakture v splošnem kot protipogodbene, niti ni vrnil fakture brez opazke, niti ni zavrnil blaga, češ da ni naročeno, marveč je le trdil, da je blago došlo prepozno in da je predrago, s čemer pa še ni odklonil fakturne podsodnosti.

V revizijskem rekurzu izvaja toženec, da zakon nikakor ne prepoveduje prejemniku fakture, da ne bi v istem pismu, ki z njim vrača fakturo, ničesar drugega pisal. Ni torej odločilno in važno to, da je toženec pisal v pismu tudi glede cene in blaga, ker zadostuje že, da je fakturo vrnil. Če zadostuje po zakonu za odklonitev podsodnosti že sama vrnitev fakture brez pripombe, mora tembolj zadostovati vrnitev fakture in še pripomba, ki kaže, da je v graji pošiljatelj obsežna tudi graja predlagane podsodnosti. Prepričevalno pravi prvo sodišče, da je nesmiselno, da bi bil toženec fakturno podsodnost preprečil, če bi bil fakturo vrnil brez kake pripombe, da pa je pristal na fakturno klavzulo, ker je v pismu dodal tudi razloge, zakaj blaga ne sprejme.

Revizijsko sodišče je zavrnilo revizijski rekurz. Pravi, da določa zakon v § 88, 2. odst. s. pr. taksativno one primere, ki jih je brez drugega šteti za molčečo odklonitev pristojnega zaznamka v fakturi. V našem primeru pa

ne gre za tak primer. Saj je toženec vrnil fakturo s pismom 15. septembra zato, ker ni hotel blaga prevzeti, češ da je prišlo prepozno in da mu cena ne ugaja. To toženčevo izjavo pa je treba preizkusiti po zmislu § 863 obč. drž. zak. v tej smeri, da-li je z njo toženec hotel odkloniti pristojnostni zaznamek v fakturi. V tem oziru pa je treba pritrditi pobijanemu sklepu, da ta izjava v tem zmislu ni nujno sklepna po § 863, ko je toženec določno navedel, da vrača fakturo zato, ker blaga ne mara sprejeti. Zato revizijskemu rekurzu ni bilo moči ugoditi.

R. St.

† Andrej Jakil.

V Trstu, kjer se je slučajno nahajal po trgovskih poslih, je v ponedeljek dopoldne nenadno preminul veleindustrialec g. Andrej Jakil, lastnik tovarne usnja v Rupi pri Mirnu (Gorica), lastnik šentjanškega premogovnika v Krmelju in tovarne usnja in čevljev v Karlovcu.

Človek izrednega podjetniškega duha, železne volje in žilavosti ter mravljične pridnosti, je bil pokojni Jakil pravi tip slovenskega gospodarja.

Kot sin revnih staršev je začel pokojnik svojo karijero kot navaden vajenec usnjarske stroke doma v Mirnu pri Gorici. Njegovi sovratniki so večkrat pripovedovali, da je kazal g. Jakil že kot vajenec, a pozneje kot delavec izredne zmožnosti; v vsem je daleč nadkrilil svoje tovariše in prav kmalu se je tudi osamosvojil. Uredil si je v Rupi pri Mirnu lastno strojarno, spočetka skromno, kasneje veliko, moderno. Kakor je bil pokojni Jakil prej prvak med pomočniki, pravtako si je prav kmalu po osamosvojitvi priboril prvenstvo tudi med tovarnarji. V Mirnu, ki slovi kot usnjarski center, je pok. Jakil kot prvi uvedel v svojo strojarno moderne stroje. Kapaciteta tovarne je s tem znatno porasla in za produkte je bilo treba iskati novih trgov. Tako najdemo g. Jakila v živahnih kupčijskih stikih z Dunajem, Budimpešto in vsemi centri Balkana.

Vojna z Italijo je njegovo delovanje prekinila. V bojih z Italijani je bila tovarna v Rupi uničena, a Jakil sam je moral skupaj z drugimi narodnimi borci v internacijo na ljubljanski Grad, medtem, ko so njegove zaloge zaplenili.

Po prevratu se je pokojni Jakil oprijel gospodarskega dela s podvojeno energijo. V prepričanju, da ne bo našel pod Italijani za svoje delovanje v rojstnem kraju ugodnih tal, si je poiskal v Jugoslaviji novo domačijo. Kmalu zaslovi Jakil kot tovarnar v Karlovcu, kjer si je uredil moderno tovarno usnja in čevljev in kot lastnik šentjanškega premogokopa v Krmelju na Dolenjskem.

Kljub obširnemu poslu se je pokojnik prav rad žrtvoval za splošne interese industrije. Na zborih industrialcev smo vedno našli tudi pok. Jakila, ki je rad posegal v debato, stavil predloge ter pomagal s svojimi bogatimi izkušnjami. V družbi je bil pokojnik vedno vesel, poln zdravega humora.

Slovenski gospodarski krogi so izgubili s smrtjo pokojnega Jakila eno najbolj markantnih osebnosti, industrija bo preizkušena svetovalca in smotrenega delavca težko pogrešala, težko ga bodo pogrešali tudi neštevilni njegovi znanci in prijatelji.

Vzornega gospodarskega delavca ohranimo v častnem spominu!

Trgovina.

Prodaja sira (15 zabojev) se bo vršila dne 12. oktobra t. l. pri glavni carinarnici v Ljubljani v železniškem magacinu »A« ob 11. uri dopoldne.

Za sklenitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Egiptom, V Beogradu se nahaja, kakor pišejo, že več dni ugleden zastopnik egiptovskih gospodarskih krogov, ki skuša navezati tesnejše gospodarske stike med Egiptom in Jugoslavijo. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama so že v teku in jih vodi od naše strani naš upravnik poslov Dučić v Kairu. Najvažnejši predmeti, ki pridejo v prvi vrsti v poštev za uvoz v Egipt so: tobak, cement, les, živila in sir kačkaval.

Industrija.

Pogajanja med nemško in angleško industrijo. Koncem tedna se vrši pomemben sestanek nemških in angleških industrijcev. Od nemške strani se bo sestanka udeležilo osem do deset vodilnih osebnosti v gospodarstvu, med njimi tudi dr. Silverberg. Poleg industrije bodo zastopane tudi nemške velebanke potom ravnatelja Wassermanna od Nemške banke. Pogajanja se ne tičejo samo premogovne in železne industrije, ampak tudi drugih panog.

Denarstvo.

Padee vrednosti srebra. Cena za srebro se je v Londonu izza meseca junija t. l. znižala za preko 10 %. Pričakuje se, da se utegne cena še nadalje zniževati. S tem bi se primerno povišali tudi produkcijski stroški za baker, svinco, cink in kositer, ker se, kakor znano pridobiva 70 do 80 % svetovne produkcije srebra ob čiščenju navedenih kovin. Padee je v zvezi z indijsko valuto, ki je bazirala na srebrni podlagi, prehaja pa sedaj na zlato podlago.

Davki in takse.

Posredniški posli pri prodajah in nakupu alkoholnih pijač s stališča točilne takse. Po točki 4 čl. 7 pravilnika o prodaji alkoholnih pijač trgovski posredniki, ki kupujejo in prodajajo alkoholne pijače na račun drugih, ne potrebujejo za svoje posle dovoljenja finančne uprave, niti niso zavezani plačevanju točilne takse. Generalna direkcija posrednih davkov je opazila, da posamezni posredniki zlorablajo to ugodnost. Odredila je zaradi tega, da sme posrednik za račun drugega kupljene alkoholne pijače sicer spravljati v svoje skladišče in jih, čim zbere večjo količino, odpremiti svojemu pooblastilodajalcu, ne smejo pa teh pijač prodajati drugim osebam, čeprav na račun pooblastilodajalca. Oni posredniki, ki prodajajo alkoholne pijače za račun drugih, ne smejo imeti na svojem skladišču za prodajo kupcem nikakih pijač, ampak samo vzorce, katere ponujajo, blago pa dobivajo kupci neposredno od pooblastilodajalca. Ako posredniki prodajo alkoholne pijače kupcu takoj z lastnega skladišča, so dolžni plačevati točilno takso.

Plačevanje 2% takse po tarifni postavki 24. za pogodbe o nabavi življenjskih potrebščin in drugih predmetov. Generalna direkcija posrednih davkov je glede pobiranja dobavne takse pojasnila sledeče: 1. Pogodbe o nabavi katerikoli predmetov so zavezane 2% taksi po tarifni postavki 24. ne glede na to, ali gre za življenjske potrebščine ali za kake druge predmete. 2. Poleg navedene takse se pobira še ½ % taksa za pobotnico in taksa za račun (10 p odnosno 20 p). 3. Neposredne nabavke brez predhodne pogodbe niso zavezane taksi, ako ne znaša kupnina preko 2000 Din. V primeru, da se take nabave vrše od strani državnih naprav odnosno naprav v državni upravi za namenom, da se ogne plačilo takse, se mora proti krivcem postopati po kazenskih določilih taksnega zakona. 4. 2% taksa se ne pobira za opravljanje fizičnega dela, na primer žaganje in cepljenje drv, snajenje itd. Od izplačil iz tega naslova se pobira edino ½ % pobotniška taksa.

RAZNO.

Pariški velesejm. Uprava mednarodnega velesejma v Parizu je sporočila našemu ministru trgovine in industrije, da je za prihodnji velesejm rezervirala za inozemske industrije posebne prostore pri vsaki stroki, zastopani na velesejmu.

Vprašanje odškodnine nemškim knezom. Pruska vlada hoče pospešiti pogajanja s Hohenzollernci. Izdelala je načrt, po katerem bi dobili 15 milijonov zlatih mark in 250.000 jutrov zemlje. Prvotni predlogi so bili za 100 odstotkov višji. Centrum bo glasoval za ta predlog, če bodo zanj soglasno vsi demokrati. Nacionalistične stranke desnice in socialisti se bodo vsaj deloma vzdržali glasovanja. Načrt pride že prihodnji teden pred pruski parlament.

Mednarodni kongres hotelirjev v Budimpešti. Od 29. septembra do 2. oktobra t. l. se je vršil v Budimpešti mednarodni kongres hotelirjev, katerega se je udeležilo nad 600 hotelirjev in iz 17 držav Evrope. Na kongresu se je med drugim razpravljalo o davkih, posebno o občinskem davku na prenočišča, ter se je pri tej priliki konstatiralo, da ima Ljubljana od vseh teh držav oziroma mest, najvišji davek na prenočišča 30 odstotkov. Dunaj, ki sledi Ljubljani ima 20 odstotkov, Karlove Vari 5, Berlin in več drugih mest pa je ta davek sploh odpravilo.

Gospodarske vesti. 20. t. m. se bodo sestali v Parizu zastopniki holandskih, belgijskih, francoskih in nemških žičnih tovarn in bodo podpisali kartel žice. Pripravljajo se tudi še drugi karteli kovinske industrije. — Sredi oktobra se bodo začela najbrž pogajanja med zastopniki že sklenjenega železnega kartela in med češkoslovaškimi zastopniki. Mislijo, da se bo priključitev izvršila brez težav, ker so temelji že postavljeni. — V drugem letošnjem četrtletju so znašali celokupni dohodki nemških državnih železnice 1.085.957.000 mark (lani 1.136.229.000) to se pravi, da je bilo dohodkov letos za 4,4 odstotke manj kot lani. — Nemško gospodarstvo se poživlja. Število brezposelnih je znašalo v začetku avgusta 1.652.000 oseb, na koncu avgusta pa 1.549.000, je šlo torej za 6,3 odstotke nazaj. V juliju je šlo pa število brezposelnih za 89.000 oziroma za 5 odstotkov nazaj. Število konkurzov je padlo od 700 v juliju na 493 v avgustu; mesečna povprečnost prvega četrtletja je bila še 1987! — Na nemškem denarnem trgu se opaža pomanjkanje denarja. Kurz dolarja ni več natančno 4,2, temveč se vedno na novo določa. — Ogrska je pa res dežela kartelov. V stari Avstriji in Ogrski je bilo 53 milijonov prebivalcev in 32 kartelov, v sedanji Ogrski je prebivalcev 8 milijonov, kartelov pa 28. Njih moč je vedno večja, imajo pozicijo monopolov in na konsumente hudo pritiskajo. Zato se z vedno večjim poudarkom ponavlja zahteva, naj se napravi za Ogrsko kartelni zakon. — Nemci so morali dati na račun reparacij Angliji ogromen plavajoč dok, ki je nosil lahko 40.000 ton. Angleži so pa slabo opravili, dok je bil tako zanič, da ga je prodala mornariška uprava za staro šaro. — Poljski eksporterji sladkorja se posvetujejo o ustanovitvi kartela. — Na češkoslovaškem bodo pridobili 40 milijonov metrskih stotov krompirja. Demača uporaba znaša na leto 50 kg za osebo, skupno ca 7.500.000 stotov, ostane torej za industrijo še dosti krompirja. — Češkoslovaški dohodki iz carine in tobaka so znašali v drugem letošnjem četrtletju 206 in 292 milijonov Kč, lani v istem času pa 169 in 346 milijonov. — Češkoslovaške poštne hranilnice se ne bojijo samo banke, temveč tudi manjši denarni zavodi, zlasti Raiffeisenovke, ki jim gre res za njih življenjski obstoj. Zato zahtevajo, naj bo obrestna mera poštne hranilnice toliko nižja, da bodo mogle živeti. — Število insolventov v Avstriji se vidno manjša. — Ogrski tobačni eksport nazaduje. Danes imajo še 10 milijonov kg tobaka iz lanske kampanje; teh bi se morali najprej iznebiti, kar je pa prav težko, ker je ogrski tobak zelo drag in na svetovnem trgu ne prenese konkurence. — Nemška tvrdka Junkers gradi ogromno letalo, 128 m dolgo, s štirimi motorji. Vzelo bo s seboj lahko 100 potnikov in prav veliko tovara. Namenjeno je zlasti za prekooceanske polete. — Belgijska sladkorna industrija gre nazaj; leta 1924 je znašala

Oglejte si

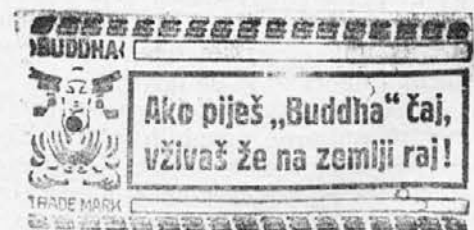
bogato zalogo nogavice in rokavice za dame, gospode in otroke, vozelno, našivkov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebnega za žilje, krojače in čevljarje

na veliko in malo

po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodl. levo.

400.000 ton, lani 350.000 ton, letos bo pa znašala ca 270.000 ton. Nasprotno se pa konsum sladkorja dviga. Pred vojsko je znašal 12 kg na leto za osebo, letos ga pa cenijo na 27 kg za osebo. Za eksport bo preostalo torej letos komaj še 60.000 do 70.000 ton. Te vesti Čehi seveda z velikim veseljem berejo. — **Cena srebra** gre neprestano nazaj in je dosegla najnižjo stopnjo po letu 1915. To spravljajo v sklad z indijsko vrednotno reformo. Ker je srebro vseobče plačilno sredstvo, bomo za razumevanje padanja priobčili o indijski reformi poseben članek.

Ljubljanska borza.

V ponedeljek 11. oktobra 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 72, bl. 73; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 305; Zastavni listi Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 194, zaklj. 194; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 155; Merkantilna banka, Kočevje den. 92, bl. 96; Prva hrvaška štedionica, Zagreb den. 865, bl. 870; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 106; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 102; »Štavnica družba« d. d., Ljubljana den. 55, bl. 65; »Šešira« tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 104.

Blago: Deske, smreka, jelka, 25 mm, 4 m dolge, I., II., III., monte, feo Postojna 1 vag. den. 495, bl. 495, zaklj. 495; Lipovi hlodi, I., II., gladki, samo male, zdrave grče, od 30 napr., od 2.80 m napr., feo meja 1 vag. den. 500, bl. 500, zaklj. 500; bukova drva, suha, zdrava, meterska, feo vag. meja den. 21; deske, smreka, 18 mm, 4 m, od 16 napr., media 24, lahko konično, suhe, monte, feo vag. meja 2 vag. den. 495, bl. 500, zaklj. 495; pšenica nova, feo nakl. postaja bl. 168; koruza umetno sušena za X., XI., XII., feo vag. nakl. post. bl. 145; koruza nova v klipu, feo vag. nakl. postaja bl. 80; rž domača, feo nakl. post. bl. 215; oves novi, feo nakl. post. bl. 155; fižol beli novi, feo vag. nakl. post. bl. 135; krompir rani, feo vag. slov. post. bl. 90; laneno seme, feo Ljubljana den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana den. 370; seno sladko, stisnjeno, feo vag. slov. postaja bl. 100.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani, dne 9. oktobra 1926. Kg govejega mesa Din 15 do 19, jezika, jeter, možganov 18 do 19, vampov 6 do 9, pljuč 6 do 8, ledje 15 do 19, koja 10 do 12.50, telečjega mesa 17 do 20, jeter 25, pljuč 20, prašičjega mesa 19 do 22.50, pljuč 10, jeter 15, ledje 25, glave 7.50, parkljev 6, slanina 18 do 21, masti 25, šunke 35, prekajenega mesa 30 do 32, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35, koštrunovega mesa 13 do 14, jagnetine 20, konjskega mesa 6 do 8. — Kg krakovskih in debrecinskih klobas 45, hrenovk 32, safalad 25, posebnih 30, suhih kranjskih 40. Perutnina: 1 piščanec majhen 15, večji 18, kokoš 30—35, petelin 35, raca 30, gos 60, puran 60 Din. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2.50—3, kisle smetane 14, 1 kg surovega masla 44, čajnega 58, masla 36, bohinjskega sira 42, trapistovskega 28, ementalkega 60—80, sirčka 12, eno jajce 1.50 Din.

Cene špecerijskemu blagu v Celju. (1. oktobra.) 1 kg kave Portoriko 72, Santos 60, Rio 52, 1 kg pražene kave I. 84, II. 70, III. 60, kristalnega belega sladkorja 14.50, sladkorja v kockah 16.50, riža I. 12, riža II. 9, 1 liter namiznega olja 26—36, 1 kg soli 4, 1 kg testenin 11—13 Din.

Mlevski izdelki na trgu v Celju. (1. oktobra.) 1 kg moke št. 00 5.10, št. 0 5.10, št. 2 4.70, št. 4 4.30, št. 5 3.90, št. 6 3.50, št. 7 1.80, kaše 4.90, ješprenja 4, koruzne moke 2.20, koruznega zdroba 3.30, pšeničnega 5.60, ajdove moke I. 5.90 Din.

Za prodajo

krogličnih ležišč

(Kugellager)

Iščemo zastopnika za Ljubljano, Celje in Maribor. — Ponudbe je poslati na: **Publicitas a. d., Beograd,** Pozorišna ul. 2, pod šifro: **2602.**

Dunajska borza za kmetijske produkte. (8. t. m.) Zaradi čvrstjših poročil iz Amerike in Budimpešte je bila tendenca na dunajski produktni borzi malo prijaznejša. Podražila sta se turščica nominalno za polovico šilinga. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 38—39, potiska 42.50—43.50, rž: 27.25—28.75, turščica 26.50—27.50; oves: domači 24.50—25.

OOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Ekonomsko odelenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 15. oktobra t. l. ponudbe za dobavo kemične čiste žveplene kisline, instalacijskega materiala in sirkovih metel, do 19. oktobra t. l. za dobavo ene Stropp-ure, škornjev, sestavnih delov za helioforke in karbidnih svetiljk. Predmetni pogoji so pri imenovanem odelenju vsak delavnik od 10. do 12. ure na vpogled.

Nabava letnega in zimskega avtoolja. Na osnovi členov 86 do 98 zakona o dr-

žavnem računovodstvu razpisuje direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani drugo pismo dražbo v skrajšanem roku za dobavo 1200 kg letnega in 500 kg zimskega avtoolja. Dražba bo dne 9. novembra 1926 ob 11. dopoldne v pisarni ekonomskega odseka direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jakoba trg štev. 2, I. nadstropje, soba štev. 42. Dražbe se sme udeležiti vsak, ki izpolni pogoje čl. 13, točka 6, pravilnika k zak. o drž. rač. in ki priloži 5-odstotno ali, če je inozemec, 10-odstotno jamčevino najkasneje na dan dražbe do 10. pri pomožnem uradu direkcije. Ponudbe, ki morajo biti kolokovane s 100 Din in predložene v zapečatenem ovitku z napisom: »Ponudba tvrdke za dobavo avtoolja«, sprejema določena komisija na dan dražbe do 11. Cene morajo biti napisane razločno v številkah in besedah in se razumejo v dinarjih, ocarinjeno, z zavojino in prevoznimi stroški vred, franko skladišče vsak delavnik od 8. do 13. v ekonomskem odseku direkcije.

Uradništvo in nameščenci tovarne usnja in čevljev d. d. v Karlovcu objavlja žalostno vest, da je njihov senioršef, gospod

Andrija Jakil veleindustrijalec

dne 11. oktobra 1926 v Trstu mirno v Gospodu zaspal.

Njegovo vzorno delo in neumorna vztrajnost nam ostaneta v trajnem spominu na njegovo veliko prošlost.

KARLOVAC, dne 11. oktobra 1926.

Edino šivalni stroji in najboljše kolese

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje cene! **Gritzner Adler** Tudi na obroke!

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vozeju brezplačno. — Večletna garancija.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike

VINOCET

kovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

prporočila

špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave s električnim

obratom.

CENIK NA RAPOLOGO!

Franica Jakil javlja tužnim srcem v svojem imenu in imenu svojih otrok **Julija, Nikole, Venčeta, Joška** in **Mihaele**, svojih snah, zeta in vnukov, da njen predobri soprog, oče, stari oče, gospod

Andrija Jakil

veleindustrijalec in nositelj reda sv. Save i. t. d.

dne 11. oktobra 1926 po kratki bolezni v Trstu blago v Gospodu preminul. Zemeljski ostanki nepozabnega pokojnika bodo prepeljani v Ruppo pri Gorici in položeni v rodbinsko rakev dne 12. oktobra 1926 popoldne.

KARLOVAC, dne 11. oktobra 1926.

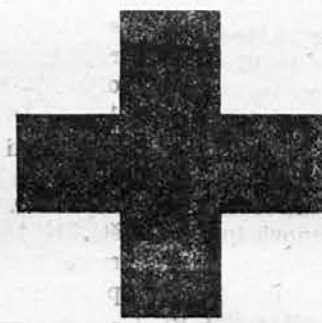
Ravnateljstvo Št. Janžkega premogokopa javlja žalostno vest, da je preminul po kratki mučni bolezni veleindustrijalec, gospod

Andrej Jakil

lastnik Št. Janžkega premogokopa.

Po trudapolnem uspešnem delu naj mu bo lahka domača gruda in naj nas vodi njegov duh po začrtani poti.

KRMELJ, dne 11. oktobra 1926.

Uradništvo in poduradništvo Št. Janžkega premogokopa v Krmelju javlja tužno vest, da je po kratki in mučni bolezni preminul naš šef, veleindustrijalec, gospod

Andrej Jakil

lastnik Št. Janžkega premogokopa.

Blagega šefa ohranimo v hvalnem spominu.

KRMELJ, dne 11. oktobra 1926.